

คุณภาพชีวิตของแรงงานสัญชาติเมียนมา ภายหลังนโยบายการยกเลิกว่าจ้างสถาน
ประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น กรณีศึกษา ห้างหุ้นส่วนจำกัดใหญ่มารีน
ต.บางหญ้าแพรก อ.เมือง จ.สมุทรสาคร
Myanmar Labors' Quality of Life after The Cancellation of Basic
Aquaculture Processing Establishment Hiring Policy: Case Study of
Yai Marine Co., Ltd. Bang Ya Praek, Muang, Samut Sakhon

ณัฐพงศ์ ภิญโญเจริญ

Nuttapong Phinyojareon

นักศึกษาลัทธิศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง
วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

Master of Arts Program Branches of Social Leader, Business and Political
College of Social Innovation, Rangsit University
Corresponding Author. E-mail: scotchpure_789@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของแรงงานสัญชาติเมียนมา ภายหลังนโยบายการยกเลิกว่าจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น กรณีศึกษา ห้างหุ้นส่วนจำกัดใหญ่มารีน ต.บางหญ้าแพรก อ.เมือง จ.สมุทรสาคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของแรงงานสัญชาติเมียนมา ภายหลังนโยบายการยกเลิกว่าจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น กรณีศึกษา ห้างหุ้นส่วนจำกัดใหญ่มารีน ต.บางหญ้าแพรก อ.เมือง จ.สมุทรสาคร ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ คือ แรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา จำนวน 3 ท่าน ที่ทำงานอยู่ในห้างหุ้นส่วนจำกัดใหญ่มารีน มากกว่า 10 ปีขึ้นไป ทำการเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ภายหลังมีนโยบายการยกเลิกว่าจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น เกิดการยกเลิกการว่าจ้างแรงงานห้างหุ้นส่วนจำกัดใหญ่มารีน ต้องปิดกิจการก่อให้เกิดผลกระทบด้านคุณภาพชีวิตของแรงงานโดย ผู้ใช้แรงงานจำนวนมากต้องเปลี่ยนอาชีพและนายจ้างคนใหม่ที่ เป็นการทำงานในรูปแบบใหม่ ประกันสังคม การตรวจสอบสุขภาพ ไม่สามารถมารองรับได้เช่นเดิม มีความทุกข์ใจและเกิดความกังวล ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม สถานประกอบการที่ใหม่รวมถึงที่พักได้รับการดูแลไม่สะดวกสบายเหมือนเดิม มีวิถีชีวิตเปลี่ยนไป ทำงานหนักขึ้นแต่ค่าจ้างเท่าเดิม ปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีพมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเรื่องเงินของครอบครัว เหลือแล้วไม่ถึง 23,000 บาท/ปี ตกงานและไม่มีการจ้างทำ ผู้ใช้แรงงานรู้สึกถึงความมั่นคงและสวัสดิการในอาชีพการงาน ที่มีน้อยลง ความสุขที่เคยมีในการทำงานหายไป มีความทุกข์ใจมากกับนโยบายดังกล่าว

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิต; แรงงานต่างด้าว; ด้านจิตใจ

Abstract

The study on Myanmar Labors' quality of life after the cancellation of basic aquaculture processing establishment hiring policy: case study of Yai Marine Co., Ltd. Bang Ya Praek, Muang, Samut Sakhon has the objective to study the Myanmar Labors' quality of life after the cancellation of basic aquaculture processing establishment hiring policy: case study of Marine Co., Ltd. Bang Ya Praek, Muang, Samut Sakhon. This was quality research with specific selection of informants which were Myanmar alien workers working with Marine Co., Ltd. for more than 10 years. The information was collected by in-depth interview. The results of this study indicated that the situations after the cancellation of basic aquaculture processing establishment hiring policy was characterized as labor employment was terminated. Yaimareen Limited partnership had to close its business, causing adversely quality of life of numerous labors. They had to change to other occupations and new employer immediately. They performed new work form, faced the problems of failure to get support from social security and health check as before. They had suffering and anxiety. In terms of social and environmental aspect, new establishment and accommodation was uncomfortable as before. Their way of life had changed; they worked harder while gaining the same wage. In terms of necessary living factors, there was an obvious change. An average family income was not over 23,000 THB/year as they were unemployed and had no job. They felt insecure and low job welfare. Their job satisfaction disappeared. All family members lost job. They were in grieve due to the policy.

Keywords : Quality of Life; Alien worker; Mental aspect

บทนำ

การเกิดขึ้นของนโยบายการยกเลิกจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น เกิดจากสำนักข่าวต่างประเทศสำนักหนึ่งในสหรัฐอเมริกา มีการรายงานข่าวในอุตสาหกรรมประมงของไทยออกมาในชื่อ “ซูเปอร์มาร์เก็ตทั่วโลก ขายกุ้งที่แกะเปลือกโดยทาส” และมีการเปิดเผยถึงเบื้องหลังผลิตภัณฑ์กุ้งแช่แข็งที่แกะเปลือกแล้วเรียบร้อย วางขายอยู่ในร้านค้าทั่วตลาดอเมริกา รวมถึงในยุโรป และเอเชีย ซึ่งมีการเจาะลึกตัวอย่างในชะตากรรมแรงงานต่างด้าวชาวพม่าที่ถูกใช้แรงงานเยี่ยงทาส ในโรงงานที่ปิดตัวจากโลกภายนอกในจังหวัดสมุทรสาคร แรงงานเหล่านี้ อยู่บนถนนในเขตที่อยู่อาศัย หลังกำแพงอาคารที่ดูไม่ออกว่าเป็นโรงงานรกรกที่พักอาศัยเรือนนอนมีสภาพแย่มาก สกปรก แออัด และมีการบันทึกภาพรถบรรทุกที่วิ่งเข้าออกโรงงานนี้ และแกะรอยไปจนพบว่า รถวิ่งไปส่งสินค้ายังบริษัทส่งออกรายใหญ่ของไทย (เปวิภา ชูบรรจง และคณะ ,2554) ซึ่งการจ้างต่างด้าวเป็นการ ประหยัดต้นทุนและสวัสดิการต่างๆ เช่น เงินสมทบประกัน สังคม กองทุนทดแทน โบนัส เบี้ยขยัน ค่าเสี่ยงภัย วันหยุด ประกันชีวิต หรือค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น (กัญญา โพธิ์พันธุ์, 2556) โดยความจำเป็นในการใช้แรงงานต่างด้าวนายจ้างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสาเหตุมาจากการ ขาดแคลนแรงงานภายในประเทศ

แรงงานต่างด้าว มีความความขยัน อุตุน (กาญจนา อยู่เย็น, 2554) ไม่เกียจงาน และไม่เรียกร้องสิทธิต่างๆ ซึ่งสินค้าดังกล่าวจะถูกส่งไปยังสาขาผู้ประกอบการนำเข้าในตลาดอเมริกาที่ส่งสินค้าให้ผู้ค้าปลีกรายใหญ่ ในภูมิภาคอาเซียนถูกมองว่าเป็นแหล่งค้ามนุษย์ และที่สถานการณ์เลวร้ายที่สุดแห่งหนึ่ง และประเทศไทยนั้นก็ถูกประเมินผลติดเทียร์ 3 ของกระทรวงต่างประเทศสหรัฐติดต่อกันมาแล้วสองปี ส่วนสหภาพยุโรปก็ประกาศเตือนด้วยการขึ้นกำแพงภาษีสามเท่าและหากไทยยังไม่แก้ไขปัญหานี้ได้ จะมีการบอยคอตหรือการคว่ำบาตรสินค้าอาหารทะเลแช่แข็งจากไทย สินค้าอาหารทะเลในลำดับต่อไป ซึ่งรัฐบาลไทยก็พยายามหาทางออกและแก้ไขปัญหานี้ที่เกิดขึ้น ทั้งเพิ่มการค้าเสรี และช่วยเหลือให้มากขึ้น โดยผู้ประกอบการจะพิจารณาขั้นตอนในการขึ้นทะเบียน และต่อไปอนุญาตทำงานในการตัดสินใจจ้าง (กัญญา โพธิ์พันธุ์, 2556) ซึ่งส่วนทางผู้บริโภคในตลาดอเมริกานั้นก็แสดงท่าทีต่อบริษัทอาหารทะเลว่า “เราจะไม่ซื้อของที่มาจากการใช้ทาส” ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ เป็นจุดเริ่มต้นของการประกาศสั่งการยกเลิกจ้างสถานประกอบการ

สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย ได้วางมาตรการเลิกจ้าง สถานประกอบการนอกระบบหวังแก้ปัญหาแรงงานทาสอุตสาหกรรมประมง ทำให้สรุปว่า ทางสมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทยนั้น ประกาศยกเลิกการว่าจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น ภายนอก โดยนโยบายการยกเลิกว่าจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น ส่งผลกระทบต่อแรงงานต่างด้าวในห้างหุ้นส่วนจำกัดใหญ่มารีน ต.บางหญ้าแพรก อ.เมือง จ.สมุทรสาคร ซึ่งเป็นธุรกิจรับจ้างแกะกุ้งและอาหารทะเลโดยตรง จำเป็นจะต้องปิดกิจการลงจากการยกเลิกการว่าจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้นจากภายนอกทั้งหมด ส่งผลกระทบต่อแรงงานต่างด้าวหลายครอบครัวที่ต้องตกงาน (จิรพล ภูมิภักดิ์, 2546) จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงตระหนักต่อความสำคัญของแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาที่ทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมประมงจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตของแรงงานสัญชาติเมียนมา ภายหลังนโยบายการยกเลิกว่าจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำ เบื้องต้น กรณีศึกษา ห้างหุ้นส่วนจำกัดใหญ่มารีน ต.บางหญ้าแพรก อ.เมือง จ.สมุทรสาคร ว่าส่งผลกระทบต่อแรงงานต่างด้าวอย่างไรในสภาวะก่อนและหลังเกิดปัญหา การยกเลิกว่าจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น รวมไปถึงต้องทำให้คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของแรงงานต่างด้าวให้ดีขึ้นตามหลักมนุษยชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของแรงงานสัญชาติเมียนมา ภายหลังนโยบายการยกเลิกว่าจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น กรณีศึกษา ห้างหุ้นส่วนจำกัดใหญ่มารีน ต.บางหญ้าแพรก อ.เมือง จ.สมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาผลกระทบต่อผู้ประกอบการจากนโยบายการยกเลิกว่าจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยคุณภาพชีวิตของแรงงานสัญชาติเมียนมา ภายหลังกนโยบายการยกเลิกว่าจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น กรณีศึกษา ห้างหุ้นส่วนจำกัดใหญ่มารีน ต.บางหญ้าแพรก อ.เมือง จ.สมุทรสาคร เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยกระบวนการ วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากการศึกษาคุณภาพชีวิตของแรงงานจากการสัมภาษณ์ 3 กรณี โดยใช้แนวทางศึกษาผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาที่ทำงานอยู่ในห้างหุ้นส่วนจำกัดใหญ่มารีน มากกว่า 10 ปีขึ้นไปและมีประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้ประสบมาอันเป็นข้อมูลของการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของแรงงานสัญชาติเมียนมา ภายหลังกนโยบายการยกเลิกว่าจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น กรณีศึกษา ห้างหุ้นส่วนจำกัดใหญ่มารีน ต.บางหญ้าแพรก อ.เมือง จ.สมุทรสาคร สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 คุณภาพชีวิตของแรงงานสัญชาติเมียนมา ภายหลังกนโยบายการยกเลิกว่าจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น กรณีศึกษา ห้างหุ้นส่วนจำกัดใหญ่มารีน ต.บางหญ้าแพรก อ.เมือง จ.สมุทรสาคร พบว่า ก่อนการเกิดขึ้นของนโยบาย ข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว ด้านร่างกาย : ผู้ใช้แรงงานมีสุขภาพที่แข็งแรงไม่มีอาการเจ็บป่วย นายจ้างส่งเสริมให้มีการทำประกันสังคม เพื่อเป็นการดูแลสุขภาพของผู้ใช้แรงงานทุกคนให้ได้รับการดูแลอย่างครอบคลุมในทุกปี ด้านจิตใจ : ผู้ใช้แรงงานกล่าวว่า เป็นแรงงานถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ต้องหลบซ่อนเหมือนเป็นแรงงานเถื่อน รู้สึกมั่นคงและดีใจที่มีงานทำ มีนายจ้างที่ดี มีกำลังใจที่จะทำงานมากขึ้น ซึ่งในช่วงเวลาทำโอที (Overtime) ก็ไม่รู้สึกเป็นกังวล แต่กลับดีใจที่ได้ค่าแรงมากขึ้นตาม ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม : ผู้ใช้แรงงานกล่าวว่าทุกคนมีมนุษยสัมพันธ์กันที่ดี ให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามกฎกติกาของการทำงาน ช่วยกันดูแลเรื่องความสะอาดบนไลน์การผลิตวัตถุดิบ และบริเวณรอบๆสถานประกอบการอาทิเช่นที่พักอาศัย เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยและเป็นระเบียบ ด้านปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีพ : ผู้ใช้แรงงานกล่าวว่าครอบครัวมีรายได้เกิน 23,000 บาท/ปี และในทุกปีจะได้เพิ่มขึ้น 500 - 1,000 บาท มีที่พักอาศัย (ฟรี) อยู่ภายในบริเวณโรงงาน มีเจ้าหน้าที่ รปภ. คอยดูแลความปลอดภัยตลอดเวลา น้ำดื่มเครื่องกรองน้ำอุปโภค-บริโภค (ฟรี) ด้านความพึงพอใจในชีวิต : ผู้ใช้แรงงานกล่าวว่ามีความพึงพอใจและมีความสุขที่มีงานทำ และได้พักอาศัยหลับนอนที่นี่ ทุกวันของการทำงานจะได้พบเพื่อนๆและญาติพี่น้องอยู่พร้อมหน้า แค่นี้ก็มีความสุขมากๆแล้ว

หลังการเกิดขึ้นของนโยบาย ข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว ด้านร่างกาย : ผู้ใช้แรงงานกล่าวว่าตรวจสุขภาพประจำปี การทำประกันสังคมต้องถูกยกเลิก ด้านจิตใจ : ผู้ใช้แรงงานกล่าวว่ารู้สึกเสียใจมากเพราะทำงานอยู่ที่นี่มานานไม่คิดว่าจะเกิดเหตุการณ์แบบนี้ ไม่รู้ว่าจะไปหางานทำที่ไหนไม่ยอมไป

ทำงานที่อื่นเพราะรักที่นี่เหมือนบ้าน ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม : สถานประกอบการ ล้ง แจ้งยกเลิกกับกิจกรรมทั้งหมด ด้านปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีพ : ผู้ใช้แรงงานกล่าวว่ามีรายได้ที่แย่งไปเรื่อยๆ เหลือต่อปีไม่ถึง 23,000 รายได้ไม่มี ทุกอย่างแย่งมาก ไม่รู้ว่าจะหันไปอยู่อาศัยที่ไหนได้เหมือนอยู่กับเจ้าแม่ที่นี่ได้อีกเงินที่มีอยู่ก็เริ่มหมด ในครอบครัวจึงต้องช่วยกันเก็บและอดออม บางครั้งมีกินบ้างไม่มีบ้าง ด้านความพึงพอใจในชีวิต : ผู้ใช้แรงงานกล่าวว่าคุณภาพชีวิตของครอบครัวนั้นแย่งมาก ไม่มีความสุขเลย นั่งคิดว่าไม่รู้จะไปทำงานที่ไหน เห็นเจ้าแม่แล้วก็อยากจะร้องไห้ออกมา เพราะสงสารที่เจ้าแม่อาจจะช่วยได้เต็มที่แล้วจริงๆ ส่วนทางครอบครัวที่ประเทศเมียนมา ก็รู้สึกเสียใจเช่นกัน พ่อแม่ของตนก็เสียใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ก็คอยให้กำลังใจให้ผ่านพ้นเรื่องราวนี้ไปได้โดยเร็ว

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลกระทบต่อผู้ประกอบการจากนโยบายการยกเลิกว่าจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น พบว่า ผลกระทบของมาตรการยกเลิกว่าจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้นเมื่อสมาคมมีมติเช่นนี้ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ประกอบการแปรรูป ซึ่งมีจำนวนมากในจังหวัดสมุทรสาคร รวมแรงงานกว่า 5 พันคนต้องตกงาน และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการค้าในพื้นที่ รวมถึงกระทบด้านสังคมที่อาจก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมตามมาจากการว่างงาน แม้จะมีข้อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น เข้าตรวจสอบสถานประกอบการแปรรูป ให้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของสมาคมและกฎหมายอย่างเข้มงวดมากขึ้น การยกระดับให้ถูกต้องตามมาตรฐานเทียบเท่ากับโรงงาน หรือหากสมาชิกของสมาคมรายได้ไม่ดำเนินการตรวจสอบในเครือของตน ก็ควรตัดสมาชิกเป็นรายไป แต่มาตรการบังคับตามมติดังกล่าว ก็ยังคงบังคับแก่สมาชิกทั้งหมดของสมาคม

จากการศึกษาของมาตรการยกเลิกว่าจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น ภายใต้มาตรการเลิกจ้างล้งนอกระบบ “กรณีศึกษา ห้างหุ้นส่วนจำกัดใหญ่มารีน ต.บางหญ้าแพรก อ.เมือง จ.สมุทรสาคร” ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการห้างหุ้นส่วนจำกัดใหญ่มารีน โดยสามารถแบ่งตามลักษณะความร่วมมือของผู้ประกอบการต่อมติดังกล่าว ได้ 3 รูปแบบ คือ

1) ผู้ประกอบการที่ดำเนินการต่อ ภายใต้ความร่วมมือกับสมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย พบว่าจากสถานการณ์และนโยบายที่เกิดขึ้น ถ้าสถานประกอบการแปรรูปพึงปฏิบัติให้ความร่วมมือกับนโยบายและสมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย การปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดในกฎกติกาข้อบังคับต่างๆ ซึ่งทางสมาคมมีการเยียวยาช่วยเหลือในด้านต่างๆ ตามมาตรฐานข้อตกลงที่กำหนด ด้วยกันคือ

มาตรการเยียวยาด้านแรงงาน กรณีที่สถานประกอบการแปรรูป ปฏิบัติตามมติไม่ได้และจำเป็นต้องหยุดประกอบกิจการ เป็นเหตุให้แรงงานที่ทำงานอยู่ต้องตกงานและจ่ายค่าชดเชยให้กับพนักงาน ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สถานประกอบการไม่มีงานและเงินทุนมากพอที่จะจ่าย จึงหาทางออกร่วมกันก็คือ ให้พนักงานสถานประกอบการแปรรูป ที่สมัครใจย้ายเข้าไปทำงานกับโรงงานพี่เลี้ยงหรือโรงงาน

(สมาชิกสมาคม) เพื่อลดการจ่ายค่าชดเชย และกรณีที่พนักงานไม่สมัครใจย้ายงาน ก็จะมี การจ่ายค่าชดเชย ตามกฎหมายต่อไป

มาตรการเยียวยาด้านเงินชดเชย สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย มีการให้เงินชดเชย ตามขนาดของสถานประกอบการแปรรูป ตามจำนวนพนักงานและรายได้ของสถานประกอบการ เป็นหลักในการคำนวณค่าชดเชย เพื่อนำเงินชดเชยดังกล่าวไปต่อยอดในการดำเนินธุรกิจ หรือนำไปใช้จ่ายในส่วนที่จำเป็นในค่าดำเนินการต่างๆ ต่อไป โดยที่ส่วนใหญ่สถานประกอบการ ที่ดำเนินกิจการต่อเนื่องนั้น จะมีการเยียวยาให้แรงงานเข้าไปทำงานในโรงงาน (สมาชิกสมาคม) แต่ส่วนใหญ่ที่เข้าไปนั้น จะไม่ประสบความสำเร็จ เพราะพนักงานในสถานแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น ไม่สามารถจะปรับตัวเข้ากับการทำงานได้ ทำให้แรงงานต้องยุติการทำงานในโรงงานแปรรูปสัตว์น้ำ (สมาชิกสมาคม) และเปลี่ยนงานใหม่ไปในที่สุด

2) ผู้ประกอบการที่ไม่ได้ดำเนินการ ภายใต้ความร่วมมือกับสมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย พบว่า ภายใต้สถานการณ์และนโยบายที่เกิดขึ้นนี้ สถานประกอบการแปรรูป ที่ไม่ได้ให้ความร่วมมือกับนโยบายดังกล่าวนี้ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว สถานประกอบการไม่ได้ถือว่ามีความผิด ที่จะดำเนินการทำธุรกิจต่อไป แต่สถานประกอบการแปรรูป ที่ไม่ได้ให้ความร่วมมือกับนโยบายดังกล่าวจะสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ หากยังมีช่องทางในการดำเนินธุรกิจ ที่สามารถทำให้อยู่รอดจากสภาวะของเศรษฐกิจได้ เพราะไม่สามารถส่งออกผ่านสมาคมอาหารแช่เยือกแข็ง หรือยกเลิกการส่งวัตถุดิบให้โรงงานแปรรูป เนื่องจากโรงงานได้มีการตกลงกับสมาคมอาหารแช่เยือกแข็งว่าจะยกเลิกการใช้สถานประกอบการแปรรูป ถ้าหากพบว่าการละเมิดมติข้อตกลงของสมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทยดังกล่าว ซึ่งจะทำให้สิ่งถูกขับออกจากการเป็นสมาชิกของสมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทยและถูกตัดสิทธิในการส่งออกผลิตภัณฑ์กุ้งไทยไปต่างประเทศในทันที หรือถ้าหากสถานประกอบการนั้นๆเกิดปัญหาใดๆที่มีผลกระทบตามมาทีหลัง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการรับรองการส่งออกของสินค้า มาตรฐานการแปรรูปวัตถุดิบ หรือรวมถึงเรื่องแรงงานก็ตาม ทางสมาคมจะไม่ขอรับผิดชอบในทุกกรณี และสถานประกอบการนั้นๆ ก็จะไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลือจากสมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทยในเรื่องมาตรฐานต่างๆ อีกต่อไป และที่สำคัญทางโรงงาน (สมาชิกสมาคม) ก็จะไม่สามารถส่งวัตถุดิบกุ้งเข้ามาให้สถานประกอบการดังกล่าวนี้ ได้แปรรูปอีกเช่นกัน ซึ่งเหตุนี้ทำให้เหล่าบรรดาสถานประกอบการต่างๆในจังหวัดสมุทรสาครต้องจำเป็นปฏิบัติตามและยุติการดำเนินกิจการไปในที่สุด

3) ผู้ประกอบการที่ถูกซื้อกิจการ พบว่า ในสถานการณ์ภายใต้นโยบายดังกล่าวที่เกิดขึ้นนั้น ถ้าสถานประกอบการ หยุดการดำเนินงานในการแปรรูปหรือปิดกิจการลง ก็ถือว่าสถานประกอบการนั้นๆ ได้ยอมรับกับมติดังกล่าว และพร้อมที่จะทำตามนโยบาย ภายใต้กฎระเบียบกติกาต่างๆที่ทางสมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทยได้กำหนดออกมา ซึ่งในเบื้องต้นนั้นจะมีการเยียวยาใน 2 ส่วนด้วยกัน คือ การเยียวยาด้านแรงงาน และการเยียวยาด้านเงินชดเชย แต่จะไม่มีจำนวนเงินที่กำหนดไว้โดยชัดเจน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนพนักงานขนาดของสถานแปรรูป และการขาดรายได้ของสถานแปรรูปเป็นองค์ประกอบในการพิจารณา

หลังจากที่สถานประกอบการหยุดการดำเนินงานหรือปิดกิจการลง แรงงานทั้งหมดที่ยังเหลืออยู่นั้น ก็จะต้องแยกย้ายออกไปหางานทำใหม่ หานายจ้างใหม่ หรือหากผู้ประกอบการใดที่มีช่องทางในการดำเนินธุรกิจ สามารถทำให้อยู่รอดจากสภาวะของเศรษฐกิจได้ ก็สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้เช่นกัน หรือในกรณีที่ผู้ประกอบการไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ และหากต้องการเปลี่ยนช่องทางในการดำเนินกิจการ ก็สามารถให้ผู้ประกอบการรายอื่นเข้ามาดูแลแทน หรือซื้อกิจการต่อก็สามารถทำได้เช่นกัน จะเห็นได้ว่าภายใต้นโยบายฯ ดังกล่าว ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานเป็นสำคัญและผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบเปลี่ยนงานและจากการศึกษาพบว่าทำให้คุณภาพชีวิตของแรงงานแย่ลง

จากการศึกษาของมาตรการยกเลิกจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น ห้างหุ้นส่วนจำกัดใหญ่มารีน ต.บางหญ้าแพรก อ.เมือง จ.สมุทรสาคร ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการห้างหุ้นส่วนจำกัดใหญ่มารีน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของการบริหารจัดการสถานประกอบการแปรรูปนื้ออย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้กระบวนการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้นและวัตถุดิบกุ้งทั้งหมด จะต้องถูกระงับในการนำเข้ามาแปรรูปทันที เพื่อตอบสนองกับมาตรการยกเลิกจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้นกับสมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย ซึ่งทำให้แรงงานต่างด้าวที่จ้างทำงานอยู่ประมาณกว่า 420 คน จำเป็นต้องหยุดงานทันทีและผู้ประกอบการต้องยุติการทำกิจการชั่วคราวในเบื้องต้นและถาวรในที่สุด จนทำให้เกิดปัญหาการเลิกจ้างแรงงานเกิดขึ้นและเนื่องจากผู้ประกอบการอยู่ในสภาวะที่จะต้องรับแรงกดดันจากมาตรการของสมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย ที่มีมาตรการระงับวัตถุดิบนำเข้ามาแปรรูปและยังรวมไปถึงเรื่องของการแบกรับภาระค่าใช้จ่ายของแรงงาน ซึ่งจะต้องรับภาระทางออกโดยเร็วที่สุด ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้ประกอบการห้างหุ้นส่วนจำกัดใหญ่มารีน ไม่ได้นิ่งเฉยกับปัญหาดังกล่าว ซึ่งต้องการจะให้แรงงานทุกคนได้รับโอกาสและมีงานทำต่อไปในอนาคต จึงมีการปรับเปลี่ยนช่องทางในการดำเนินกิจการ อีกทั้งสามารถให้ผู้ประกอบการรายอื่นเข้ามาดูแลพนักงานทั้งหมดแทนได้หรือสามารถซื้อกิจการต่อและดำเนินงานต่อไปได้เช่นกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย คุณภาพชีวิตของแรงงานสัญชาติเมียนมา ภายหลันโยบายการยกเลิกจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น กรณีศึกษา ห้างหุ้นส่วนจำกัดใหญ่มารีน ต.บางหญ้าแพรก อ.เมือง จ.สมุทรสาคร มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ด้านร่างกาย แรงงานต่างด้าวมีการตรวจสุขภาพประจำปีอยู่ สม่ำเสมอ ส่วนใหญ่แรงงาน ต่างด้าวนั้น มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มเหล้า และทางโรงงานยังมีการทำประกันสังคมให้อย่างต่อเนื่องตลอดมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จำรัส อั้งศรีวงศ์ (2557) คุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานข้ามชาติพม่า จังหวัดสมุทรสาคร โดยสุขภาพร่างกายของแรงงานต่างด้าว มีเกณฑ์คุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว 5 เกณฑ์ คือเคยฉีควัคซีนป้องกันโรคหรือสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคไม่เจ็บป่วยในแต่ละปีมีประกันสุขภาพหรือเข้าระบบประกันสังคมและพบ

แพทย์ตรวจสุขภาพ คนอายุ 35 ปีขึ้นไปได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีและมีพฤติกรรมที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น สูบบุหรี่ ดื่มสุรา เป็นต้น

ในส่วนด้านจิตใจ เป็นแรงงานที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย อย่างถูกกฎหมาย และก็ทราบว่าในการทำงานนั้น อาจจะต้องมีการทำงานล่วงเวลาบ้างในบางวัน แต่ก็ยินดีเพราะจะได้ค่าแรงที่มากขึ้นตามมา และในช่วงที่ได้ทำงานอยู่ที่ โรงงาน ห.จ.ก. ใหญ่มาริน อยู่ นั้น ครอบครัวของตนมีความสุขมาก แต่ก็ไม่ได้วิตกกังวลอะไร มีความสุขและอบอุ่นมากๆเลย เพราะได้งานที่ดี ได้เจอเก้าอี้ใจดี ทำให้เกิดความสุขสบายใจ และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีตลอดมา มีเกณฑ์คุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว 4 เกณฑ์คือ เป็นแรงงานเข้าเมืองถูกกฎหมาย รู้ว่าตนเองสามารถเข้าถึงบริการสวัสดิการและอยู่ในข่ายครอบคลุมของกองทุนประกันสังคมหรือหลักประกันสุขภาพ รู้ว่าตนเองมีงานทำและหรือมีการทำงานล่วงเวลา และครอบครัวมีความอบอุ่น

ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม มีการจัดกิจกรรมด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ให้ทำอยู่เสมอ อาทิเช่น ทำความสะอาด,เก็บขยะ ตนและครอบครัวนั้น ไม่เคยเผาขยะ,ทิ้งขยะ หรือสร้างมลพิษใดๆ ให้เกิดขึ้น ในโรงงานมีการทำกิจกรรม ให้ช่วยกันทำความสะอาด เก็บกวาดขยะ หรือช่วยกันรักษาความสะอาด ในบริเวณโรงงานอยู่เป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จำรัส อึ้งศรีวงศ์ (2557) คุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานข้ามชาติพม่า จังหวัดสมุทรสาคร ในการมีส่วนร่วมต่อชุมชนสังคมและสิ่งแวดล้อมมีเกณฑ์คุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว 4 เกณฑ์ คือ มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมสาธารณะของชุมชนที่พักอาศัยมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของชุมชนหรือท้องถิ่น ครวเรือนไม่สร้างมลพิษและไม่ถูกมลพิษรบกวน และรับผิดชอบขยะของตนและครอบครัว และมีส่วนควบคุมขยะ

ด้านปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีพ ใน 1 ปีนั้น แต่ละครอบครัว มีรายได้เฉลี่ยที่เกิน 23,000 บาท และในแต่ละปี ตนและครอบครัวจะมีรายได้เพิ่มขึ้นประมาณ 1,000 บาท สำหรับที่พักอาศัยนั้น ทางโรงงานมีที่พักให้ตนและครอบครัวอยู่อาศัย และมีเจ้าหน้าที่ รปภ. คอยดูแลรักษาความปลอดภัยอยู่ตลอด และยังรวมไปถึงน้ำดื่ม น้ำอุปโภค-บริโภค ให้ตลอดทั้งปี ส่วนในด้านของความพอใจในชีวิตนั้น ลูกสมชายกล่าวว่า ในขณะที่ได้ทำงาน โรงงาน ห.จ.ก. ใหญ่มาริน นั้น ตนและครอบครัวมีความสุขมาก และโชคดีมากที่มีเก้าอี้หรือ นายจ้างที่ใจดีคอยดูแล และรู้สึกพอใจมีความสุขในทุกๆวันของการทำงาน ทางโรงงานมีที่พักให้ตนและครอบครัวอยู่อาศัย และมีเจ้าหน้าที่ รปภ. คอยดูแลรักษาความปลอดภัยอยู่ เช่นกัน และยังรวมไปถึงน้ำดื่ม น้ำอุปโภค-บริโภค มี บริการอำนวยความสะดวกให้ตลอดทั้งปีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจำรัส อึ้งศรีวงศ์ (2557) คุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานข้ามชาติพม่า จังหวัดสมุทรสาคร ในด้านปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีพ รายได้ที่พักอาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และการดูแลตนเองเมื่อเจ็บป่วย มีเกณฑ์คุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว เช่น คนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคนละ 23,000 บาทต่อปี การเปลี่ยนแปลงของรายได้ คนในครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นในแต่ละปี สมาชิกในครัวเรือนมีการเก็บออมเงิน มีที่พักอาศัยเป็นส่วนตัว มีการจัดที่พักอาศัยเป็นระเบียบและ ถูกสุขลักษณะ และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

1) ควรมีมาตรการช่วยเหลือเยียวยาให้กับผู้ใช้แรงงาน และควรเข้าช่วยเหลือดูแลสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น ที่ต้องปิดกิจการ ซึ่งรับผลกระทบจากนโยบายการยกเลิกกว่าจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น ซึ่งควรคำนึงถึงความเหมาะสมของสถานประกอบการแปรรูปและผู้ใช้แรงงาน เพื่อให้สอดคล้องกับการเยียวยา การช่วยเหลืออย่างครอบคลุมและเป็นธรรมมากกว่านี้

2) ควรมีการช่วยเหลือดูแลและตรวจสอบคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงาน ภายหลังจากการเกิดขึ้นของนโยบายการยกเลิกกว่าจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น เช่นเยียวยาช่วยเหลือคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ ค่าแรง ด้านสวัสดิการประกันสังคมและด้านสุขภาพให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

3) หน่วยงานภาครัฐในประเทศไทยและประเทศพม่า ควรออกมาตราการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าวชาวเมียนมา ในธุรกิจแปรรูปอาหารทะเลจังหวัดสมุทรสาคร ให้สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ ภายหลังจากมีการยกเลิกกว่าจ้างสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น รวมไปถึงต้องทำให้คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของแรงงานต่างด้าวให้ดีขึ้นตาม หลักมนุษยชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรเพิ่มการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งถือเป็นการวิจัยที่มุ่งค้นคว้าข้อเท็จจริงต่างๆ เพื่อหาข้อสรุปในเชิงปริมาณหรือตัวเลข โดยอาศัยข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างอ้างอิง ไปใช้กับประชากรของผู้ใช้แรงงาน โดยอาศัยเทคนิคทางสถิติ ข้อมูลที่รวบรวมมานั้นโดยอาศัยการส่งแบบสอบถามแบบทดสอบ การสัมภาษณ์ การสังเกต การทดลอง เพื่อเพิ่มความแม่นยำและข้อเท็จจริงให้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา อยู่เย็น. (2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจจ้างแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 5(2), 95-108.
- กัญญา โพธิ์พันธุ์ และคณะ. (2556). การศึกษาการจ้างแรงงาน ต่างด้าวของผู้ประกอบการในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก. *วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 2(2), 39-49.
- จิรพล ภูมิภักดี. (2546). *การศึกษาความต้องการแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการในจังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- จำรัส อึ้งศรีวงษ์. (2557). คุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานข้ามชาติพม่า จังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์*, 16 (1), 85-99.

เปวิกา ชูบรรจง และคณะ. (2554). *คุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว ในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.